

כיצד הרגל פרק שני בבא קמא

כד.

עין משפט נר מצוה

כפא חמי"פ ס"ב מהל' מתוקרי כפרה הלכה ז'
 ע ב מיי"פ ס"ב מהלכות
 אסורי ביאה הלכה ז'
 סג עין רמ"ג
 עא ג מיי"פ ס"ב מהלכות
 נזק ממון הל' ז'
 עב ד מיי"פ ס"ב הלכה ז'
 ופ"ה מהל' סנהדרין
 הלכה יג'
 עג ה מיי"פ ס"ב מהל'
 עזות הלכה ח:

תורה אור השלם

1. וזאת תורה שנתתנו
2. וזאת תורה שנתתנו
3. וזאת תורה שנתתנו

רבינו הגאון

ענה לא הוגד לי ששוריי
 מנחה, מפעשיו אשמרנו.
 ג' הלל כאלו
 כת באות הן שכולן ביום
 אחד הוא, ועדין שור זה
 הם. מ"ש אין השור נעשה
 מועד עד שיעידו בו בפני
 בעלים ובפני ב"ד. העידו
 בו בפני בעלים שלא
 בפני ב"ד, בפני ב"ד שלא
 בפני בעלים, אינו מועד
 ועד שיעידו בפני ב"ד
 בפני בעלים. העידו בו ב"ד
 בראשונה ב' בשניה ב'
 בשלישית, הרי ג' עדות
 והם עדות אחת להזמה.
 נמצאת כת אחת וזממת
 הרי כן שתי עדויות הוא
 פטור והן שטרין כו'.
 פי' כגון דאיתו תרי שהדי
 ואשהירו בפני ב"ד ובפני
 בעלים הריקן תורא נגח
 תורא דראובן בחד בשבא
 במקום פלו, ואתו אחריני
 ואשהירו דבתיבא בשבא
 נגח האי תורא תורא
 דשטרין במקום פלו, ואתו
 ואשהירו ואשהירו
 דבתלתא בשבא נגח תורא
 דלוי במקום פלו, נעשה
 השור מועד ומעכשיו כל
 מה שיהא משלם נזק
 מלך מן העליה. נמצאת
 כת אחת וזממת,
 כגון בראשונה נגח תורא
 דלאו בעלים עמו הייתם
 בההיא חזי בשבא במקום
 פלו, רחוק מן המקום
 שהעידו כי ראו העדות
 באותו מקום יתר מההלך
 הוה, בעל השור פטור
 הוא מלשלם נזק שעדיין
 אין השור מועד, ונמצא
 שלא נגח אלט שתי
 נגחות ועדיין את האו.
 והעדים שטרין מלשלם
 עד המעדות כי לאחד
 שתקיים עדות ג' כיתות
 המחייב במעדות, ויכול
 לקבלת ההומן ומקצתן
 לא הומו, כשם שפטרין
 מי שלא הומו כן שטרין
 משטרין, וזו דומה לב'
 עדים שהעידו והומו אחד
 מהן והאחר לא הומו
 ששטרין, ולפיכך
 אמרה הברייתא והן עדות
 אחד להזמה, כלומר אינו

והר"ר עזריאל פי' דליכא צנייהו דלאציי דדריש לא ישמרו נגחיה
 ד' לא משלם נזק שלם עד יום ד' דלא ישמרו היו יום ד' דומיא
 דתמול שלשום אבל לרבא דלא כתיב נגחה ד' אפילו נגח ד' בג'
 חייב וקשה למאי דפי' דלא משלם צרביעית נ"ש אפי' למ"ד ליעודי

תורא אפי' העידו צבעלים צנגייה
 ג' דלמרינן לקמן צפרק שור שנגח
 ארבעה ותמשה (דף מ"א. וס"ג) וכי
 מאחר דמתם קטלינן ליה מועד היכי
 משכחת לה ומשני כגון שהומו וזממי
 וזממינן ופרין הניחא אי ליעודי תורא
 שפיר אלא אי ליעודי גברא צביעין מני
 אמר ליה לא הוה ידענא דתוראי
 נגחן ולפי מה שפיר' אפילו אי
 ליעודי תורא נמי לא אמי שפיר
 וי"ל דלכתמילה כשהומו השלשה
 ימות לקחו הצבעלים את השור
 וכשצאו וזממי וזממינן והעידו צבעליו
 צבית דין לא הספיקו לגמור את דמי
 עד שנגח נגחה ד' צבוד שהיה צבית
 צעליו וכמ"ד גומרינן דינו של שור
 שלא צפניו והו"מ למפרך הניחא
 למ"ד גומרינן אלא צלאו הכי פריך
 שפיר הניחא אחר ור"ת מפרש שאין
 נאסר על ידי גמר דין כל זמן שהוא
 קיים ויעדין שלו הוא * עד לאחר
 סקילה או לאחר שמיטה והשטח אמי
 שפיר אפי' נגמר דינו ואח"כ נגח
 והא דקתיב לקמן צבדייתא נמצאת
 כת שלישיית וזממת כולן חייבין אפי'
 דעדיין לא חייב נזק שלם מכל מקום
 כיון שמיעדין אותו וממילא מתחייב
 נזק שלם צרביעית כשהומו צריכין
 לשלם על פי מה שתעלה נגחה ד'
 כשיגח אפי' דצפרק הנמקין (פנהדרין
 דף פ"ו.) אמר עילי גניבה צנש
 שהומו ועידי גניבה ראשונה של צן
 סוכר אין נהרגין התם לאו משום
 דיכול להיות שלא יצאו ליד חיוז
 פטרינן להו אלא התם משום דמנו
 למימר להלקותו צאנו ועידי גניבה
 צנש שהומו לוקין כדפירש התם
 צפונטרס אלא בעל ע"כ לא צאו
 כי אם יושדו ולחייבו נזק שלם
 כשיגח נגחה ד' דלמסיק ואזיל דלא
 מנו למימר לחייבו פלגא נזקא קאתיב
 ח' א"כ אין חייבין אלו הכימות אלא
 צמה שעשאו מועד ואומדין כמה
 נפחת שורו מדמיו ולא לריכא השמא
 לנגיחה רביעית כלל:

הרי הוא אומר ודאי. ואם תאמר
 כל שכן שהשאלה דליתא למימר
 תוכיח דמיעט קרא צהדיא וי"ל
 דה"ק דהתם גלי קרא דלא שייכא
 התם צהרא של קירוב וריחוק שאין
 שם הטעם תלוי משום דמוחזק צכך
 רואה אלא דגזירת הכתוב הוא דצלשה ימים היא זכא אפי' אם יבא
 אליה ויאמר ודאי לא תראה עור: ודל"מא למעושי זב מימים.

ולא צעי למימר אבל לא זכא מראיות דאם כן לשחוק מוחאית לא יצא ממעט זכא קאי צבז ממעט זכא כדדרשינן צפ"ק דשלחט חולין (דף ק"ג. וס"ג)
 שאין הלויים פסולים צמומים דכתיב וזאת אשר ללוים ואין אחרת ללוים יש לומר דהתם נמי הוה דרשינן וזאת ללוים ולא לכהנים שאין שנים
 פוסלין צכהנים אלא משום דדרשינן ליה מאשר ללוים: אלא ברבי יוסי ס"ז. והא דלא קאמר הלכה כרבי יוסי משום דניחא ליה
 למנקט תנאי דמתניין: אי ליעודי גברא. לא שיהא מועד לעצור צהתראות דאם כן לא היה מתחייב עד נגיחה של חמישית נ"ש אלא
 ליעודי שיעידו צכל פעם שנגח שורו וישמרו: תל"תא ביתי עדים. לאו דוקא דהוא גדין כת אחת: השרתא הוא דקמסהדי
 ב'. תימה לרי"ט דמ"מ קנס לא הוה אפי' למ"ד (לעיל דף טו.) פלגא נזקא קנסא דמני נגח שלם נגיחות יאל ממוקם שימור וינחא
 לתוך דאין חלי נזק חלוק כיון דהוי קנס צחד דוכתא הוי קנס צכל דוכתי דלאשכחן גצי שלשים של עבד דאפי' העבד שוה שלשים
 לא פחות ולא יותר מכל מקום הוי קנס ואי מודה ציה מיפטר:

בפני ב"ד. זהו מסבא דמי יקבל עדות אס לא צפני צית דין: הרי באן שלש עדויות. לענין שלם שאין וחסד מן השוק מנצרך עמיהן:
 לימרו

חייבין לשלם עד שיזומו שלשתן, ובענין הזה השנייה והשלישית. ואפי' שהראשונה כשהומו פטורה מלשלם צד
 המעודות שבנגיחה רביעית, משלמת התמות שחייבתו לשלם לראובן עומדת, וכן דין השנייה כן דין השלישית. אבל
 אם הומו אלו הג' כיתות כולן, משלמת הראשונה מה שחייבתו בצורתה לשלם לראובן, והשנייה משלמת מה שהייתה
 לשלם לשמיר, והשלישית משלמת מה שחייבתו לשלם ללוי, ושלשתן משלמות, ומשלמות צד מועדות שבנגיחה רביעית.
 ועל זה נאמר וישתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו. ופירוש משלמות גם צד התמות שבכרביעית, היכי דמי כגון
 שהיה נגיחה רביעית ויקוימן לין פלגו נזקא קנסא ואין אפי' משלם קנס על פי עצמו, וכיון שהעידו הללו הומו מועד
 נתחייב עד עדות. השתא דייקין מיהא ממתניא. אי אמרינן ליעודי פרי, משכחת לה כגון דאשהירו כחדא כולהו.

ריחק נגיחותיו. ג' ימים: חייב. דכתיב (שמות כא) תמול שלשום: ריחקה
 ראייתו. ג' ראיות צב' ימים וטמאה ז' ימים דכתיב (ויקרא טו) כי יזוב זכר
 דמנה ימים רבים ודרשינן (במ"ב פ' מ"א) ימים שנים רבים שלשה:
 קירבה ראייתו. ציום אחד טהורה מטומאת צבעה אלא שומרת

יום כנגד יום: הרי הוא אומר וזאת
 נר'. וטמאה גזירת הכתוב הוא דלא
 דרשינן ק"ו: הוה צראיות. דכתיב
 צהאי קרא זכר תלתא זמני וכתיב
 טומאתו היא דמשמע צבך ג' הוי
 טמא אלא וזאת דמשמע אין לך
 אלא מה שכתוב צו זכ צראיות ולא
 זכה צראיות: קאי צראיות. האי
 וזאת גצי ראיות כתיב וממעט ראיות
 לזכה: ממעט ימים. צתמיה: אלא
 לתורה. שאם חזר לאחר העדאתו
 צלשה ימים שראה שוריים ולא נגח
 חזר לתמותו: כרבי יהודה. דמתני':
 נימוקו עמו. טעמי וראיותו עמו:
 ליעודי סורא. ולמעוטי היאך דנגח
 ציום אחד: או ליעודי גברא.
 ליעד צעל השור צביעין צלשה ימים:
 צחד יומא. והעידו על שלם נגיחות
 של ג' ימים: אי אמר. לא צביעין
 ג' ימים אלא ליעודי תורא ולמעוטי
 קירב נגיחותיו הוי מיעד דריחק
 צנגיחות: השאלה הוא ממהסדו צי.
 כל שלשתן הכימות צא ציום אחד
 והתורה אמרה צלשה ימים: והועד
 צבעליו. ואין עדות אלא צצ"ד:
 הרי לאן ג' עדויות. שאם צצטלה
 אחת מהם לא צטלו השמים ומשלם
 עליהם חלי נזק ואם לא צצטלה הרי
 הוא מועד: והן עדות אחת להזמה.
 שהי על ידי שלשתן הוא מועד
 הלך עדות אחת הן לכך שאם
 נמצאת כת ראשונה וזממת הוא פטור
 מלשלם על הנגיחה ושלשית אלא
 חלי נזק: והן. והזממינן: פעורין.
 ממשלומי נגיחה שלישיית ואפי' שהן
 היו גורמים לו לשלם עליה נ"ש
 פטרינן שאין העדים משלמין ממון
 עד שיזומו כולן: הוה חייבין. לשלם
 הש"ס של העדאת נגיחה שלישיית
 צין כולן וזכ תמות משלמים שני
 עדים האחרונים שהעידו עליה: אי
 אמרם ליעודי סורא. צביעין ג' ימים
 אצל גברא ציום אחד מיעד מני
 לאוקמא כשצאו כולן ציום אחד
 שצדיקן ניזק שלישי להעיד על ג'
 נגיחות של ג' ימים ומשום הכי שייכ
 קמאי צצד העדאה צרגלים לצבד
 דלשויה מועד אמו דלא מנו למימר
 אכן לחייבו פלגא נזקא אמינן
 מקמייתא ולא לשויה מועד דודאי הוי
 ידעי צצני שהרי צעל נגיחה שלישיית
 הצדיקן ומה לו ולנגיחות הראשונות אלא כדי ליעודו וצצדי הדדי אמו:

ולא צעי למימר אבל לא זכא מראיות דאם כן לשחוק מוחאית לא יצא ממעט זכא קאי צבז ממעט זכא כדדרשינן צפ"ק דשלחט חולין (דף ק"ג. וס"ג)
 שאין הלויים פסולים צמומים דכתיב וזאת אשר ללוים ואין אחרת ללוים יש לומר דהתם נמי הוה דרשינן וזאת ללוים ולא לכהנים שאין שנים
 פוסלין צכהנים אלא משום דדרשינן ליה מאשר ללוים: אלא ברבי יוסי ס"ז. והא דלא קאמר הלכה כרבי יוסי משום דניחא ליה
 למנקט תנאי דמתניין: אי ליעודי גברא. לא שיהא מועד לעצור צהתראות דאם כן לא היה מתחייב עד נגיחה של חמישית נ"ש אלא
 ליעודי שיעידו צכל פעם שנגח שורו וישמרו: תל"תא ביתי עדים. לאו דוקא דהוא גדין כת אחת: השרתא הוא דקמסהדי
 ב'. תימה לרי"ט דמ"מ קנס לא הוה אפי' למ"ד (לעיל דף טו.) פלגא נזקא קנסא דמני נגח שלם נגיחות יאל ממוקם שימור וינחא
 לתוך דאין חלי נזק חלוק כיון דהוי קנס צחד דוכתא הוי קנס צכל דוכתי דלאשכחן גצי שלשים של עבד דאפי' העבד שוה שלשים
 לא פחות ולא יותר מכל מקום הוי קנס ואי מודה ציה מיפטר:

רבינו הגאון

אמר לו לרי' מאיר וזה
 תוכיח שריחקה ראייתה
 טמאה, קירבה ראייתה
 טהורה. תורת הוב ג'
 ראיות, שני וזאת תורה
 וטומאתו בודו, וטומאתו
 בודו היא תלוייה וזאת
 תלוייה בימים, אבוב
 רר זכב מלמד שטמא
 בג' ראיות, ותורת הובה
 בימים, שני ואשה כי
 יזוב זכב דמה ימים רבים,
 ימים ב' רבים ג' ואם
 ראתה אשה כמה ראית
 ביום אחד אינה זכה
 עד שתראה ג' ימים.
 והוה שאמר לרי' מאיר.
 זכה תוכיח, שאם קירבה
 ראייתה ביום אחד אינה
 זכה, כך השור אם נגח
 ביום אחד כמה נגיחות
 אינו מועד. פי' וזאת
 תורה מטומאה בודו יומד
 כי טמאת הוב בראיות,
 וכת' וזאת למעוטי ברהיה
 שאין טומאתה ברהיה.
 ולא יתכן למעט מוחאת
 הוב מליטמא בימים ולומ'
 וזאת טומאתו בראיות
 ולא קירבה, קירבה ל'
 דכי מימיה, קאמי, מן
 הענין דמרבא כותיה
 מבעט, והוה פירושו,
 מרבה טומאת הוב בראיות
 ביום אחד, ממעט טומאת
 הוב מראיות ביום אחד.
 וזכה לתפרש ולמעט
 ימים, דהוה מרבה ראייתו
 שלוב שרקובתו אותו

לזיבה. אמ' ר' נחמן הלבי' כו' יהודה במועד דאמ' איהו מועד כל שהעידו עליו ג' ימים שהרי ר' יוסי מודה
 לו. והלבי' כו' מאיר בתם דאמ' איהו תם שתינוקות ממשמשין בו ואינו נוגח שהרי ר' יוסין מודה לו. ואסקינן
 לה דר' יוסי נפק עמו, כלומר תורתו גמרא בורה מסורת בירו. איבעיא להו שלשה ימים דקתיב
 ליעודי תורא או ליעודי גברא. למאי נפקא מינה, דראיתו תלת כיתי שהדי בחד יומא, ביום רביעי, ואשהירו ונגח
 האי תורא בחד בשבא, ובתריין בשבא תורא אחרינא, ובתלתא בשבא תורא אחרינה. אי אמרת ליעודי תורא, אפי'
 שה' אחרת ביום רביעי העידו נעשה השור מועד וכל מה שיגח מכאן ולהבא נזק שלם משלם. אבל אי אמרת
 ליעודי גברא, בענין להיות זו העדות כעין התראה לו כדי להזהירו לשמור את שורו, יכול בעל השור לומר' שער

א) תפנית כא: צ"ב ס"ג;
 ב) ויעין [ס"ג]. א) ונקטין
 ס"ג. ד) צ"ל בפני צ"ד
 ובפני צעלם צמלמא והועד
 צבעליו וכו' מהר"ם,
 ה) ונקטת דזכית פירשה
 ס"ג. ו) ס"ג רביעית (1) ועיין
 מהר"ם מ"ש צעל גליון עוד
 מירון אחר, ח) וצ"ל אפי'
 צששן, ט) עי' מהר"ם.

גליון הש"ס

גב' איבא למעוטי זב
 מימים. עיין משוברים
 שד"ס תלך י"ד סימן רלו
 ותפנית הר"ם אלשקר
 סימן ע: ר"ח ר"ח (ברך
 בן ע"ב) ולא ישמרו כו'
 ועדיין שלו הוא. עיין
 וצמח דף ע"א ע"א טו"ק
 ד"ה אפי': בא"ד שלו
 הוה ע"ד לאהרן בקיבוץ ע"י
 י"ש דמלמלין (פרק צ)
 סימן כ"ג צה"ה:

מוסף רש"י

ריחקה נגיחותיו. כשנת
 צב' ימים זה אחר זה,
 קירב נגיחותיו. שנגח
 ג' פעמים ציום אחד, לא
 כל שכן (ועינית כא) הוי
 מועד מלך וזממי (ב"ב
 כה). נימוקו עמו. טעמי
 לראיותו מכל אלו בכל
 מקום צמממא גיעין (כ)
 מני שנקט של צמממא וכו'
 צצמו על ר' יוסי ורחובין
 יד' יוס וקן, דבר ישר
 קין המסקולת (ס"ג ס"ג)
 פירושו עמו לתם טעם לכל
 דכרו, שהיה מיישב את
 דכרו (ג' ס"ג ס"ג) טעמו,
 שהיה מניח טעם לדכרו
 כל שעה (בבבבבבבבבב)